

KOLOZSVÁRI

SZÍNHÁZI ÉS KOZLÓNY

Megjelenik e lap mindentnap,
pénteket kivéve.

Előfizetési ár:
Helyben a hátralévő színiidényre 2 ft. 50 h.
Vidékre " " 5 " "
Helyben egy óra 1 " oszt. ért.

Mindennemű hirdetések elfogad-
tatnak: kétszer hasábozott sorért
5 újkr., ismétléseknél 3 újkr.
Kincstári díj minden hirdetésről 30 újkr.

LABAN CZ FÉR J É S KURUC Z NŐ.

TÖRTÉNETI HUMORES ZK.

Irtá

RIVNYÁK SÁNDOR.

Az 1702-dik esztendőben különös dolgok történtek Erdélyben. Az egen tüzes sárkányok mutatkoztak és mindenfelé rendkívüli árvizek boríták el az országot, úgy hogy a falvakban csónakon jártak egymás házához az emberek, s a nagy öreg potykákat csak úgy fogták ki az utcán a vízből, és mig Keczére a mezőségi pusztá hegyeken keresztül lompos medvék balagtak be, addig Háromszéken az eszteleneki mezőre Erdélyben soha nem látott vad jávor ment a legelő barmok közé; Gyulaféjérvártt pedig hirtelen csodaalaku, tarka tollu madarak szállának számtalan ezeren a földre, melyek a verebeket mindenütt öldösték, sőt még a köfalak lyukaiból is kihuzták szegényeket és úgy szaggatták szét.

Az emberek nem győztek eleget tanakodni, mit jelentsenek e csodák? Találkoztak ugyan akkor is bölcsék, kik azokból előre megjósolták a bekövetkezendő nagy nyomoruságot, de őket kinevette a nép, mig nem sokára magán kellett keservesen tapasztalnia a jóslat igazságát, mert rövid idő alatt temérdek idegen tódult be az országba, kik az igaz erdélyi verebeket,*) a született hazafiakat mindenökből kifosztották, ölték, sarczolták, sőt éppen koldustarisznyát akasztának nyakokba.

Az a néhány esztendő, melyben ezek a dolgok történtek, „kurucz-világ“ név alatt ismeretes.

Hej, furcsa világ volt az!... Ha ma azon hír szárnyalt, hogy „jön a labancz!“, akkor futott az ország népének egyik fele, ha pedig „itt a kurucz!“ hangzott, a másik fél oldta meg a kereket.

A városok, falvak lassanként elnépellendtek, mindenki vagyonával együtt várak-, erős-

*) Cserei Mihály historiájának saját szavai.

ségekre húzódott, hogy az ellenség elől menhelyet találjon. Ilyen menhely volt az időben Görgény vára is, melynek külföldi származású parancsnoka vezényszavára negyven-hat német muskatélyos fülelt. E kis haderő miatt azonban a parancsnok éppen nem csüggött el, sőt mint egy valódi labanczhoz illett, mindent elkövetett, hogy ellenfelét, a kuruczokat, ha-tisztelegni jönnek, illőleg fogadhasssa. A falukról nagy mennyiségű élelmet, búzát, bort, szalonnát, fát, szénát takarított a várba, s azonfelül gondoskodott kovácsok, lakatosok, ácsok és más szükséges mesterekről is. Továbbá, hogy a szőlőhegyről lövéssel a kútban kárt ne tehessenek, annak elébe erős földsánczot húzatott. Végre pedig a házak fedelcíről a zsendelyt mind leverette s megnyúzott marhák bőreivel vonatta be azokat.

E készüléteket talán magok a kuruczok sem nézhették volna olyan rossz szemmel, mint maga a várparancsnokné, a ki különben igen derék és férjét szerető nő volt, szépségére nézve is ritkította párját, csak hogy míg férje ura testestől lelkestől labancznak vallotta magát, addig ő a kurucz-pártot imádta. Hiába! gróf Beresényi Miklós udvarában nevedett, ott pedig akárki is teli szedte a fejét holmi furcsa gondolatokkal.

E pártkülönség aztán nem egyszer adott a boldog házaspár között keserű vitára alkalmat, melyben persze rendszeren a férj szokott hamarabb elhallgatni, hiszen ő az okosabb.

A várvédelmi intézkedéseket természetesen a szép nő nem hagyhatta szó nélkül.

— Ugyan édesem! — kérdé egy vacsora alkalmával férjétől — már miért rontják le a fedeleket?

— Hadd el szívem! jobb ha mi rontjuk le azokat, mint ha a Bocskai angyalai *) égetik el.

A nő pár percig merően nyugtatta férjén szeméit s azután neheztelőleg válaszolá:

— Van is azoknak gondjuk e bagolyfészekre.

A vitéz várparancsnok e szavakra tökéletesen elvesztette étvágyát. Nem is csoda! hisz eddig legfőbb büszkeségének tartá, hogy Görgény védelmét reá bízták, és íme! az ő kedves feleségecskéje éppen legérzékenyebb oldalát, hiúságát sérti meg. Hm! ez már csakugyan sok! Mindamellet nem tett semmi ellenvetést, hanem

*) Így nevezték a hajduk Bocskai alatt magokat. Ez elnevezést aztán a más pártokhoz tartozók gúnyképpen később is használták.

szóllánul felkelt az asztaltól s feleségét a faképnél hagyta, lement a vár udvarára, hol éppen akkor szállott le egy por és izzadság által lepett hirnök a lováról.

— No, mi baj? kérdé mogorván az érkezőt.

A hirnök hosszú lélekzetet véve előadta, hogy a közel falukban, Batoson és Pászmoson, kurucz portyázók kóborolnak, kik a földnépétől élelmet és pénzt zsarolnak.

A parancsnok arca kipirult és szeméi szikráztak az örömtől. Elégülten megveregette a hirnök vállát és ellátása iránt parancsot adva, Bánfi Lászlóhoz, a várba menekült nemesek kapitányához sietett, s miután közlé vele a kapott tudósítást, felszólítá, hogy ha kedve tartja: a rendelkezése alatti erővel és az őrsereg egy részével adjon egy kis látogatást a kurucz atyafiaknak, legalább hadd legyen a nyavalyásoknak is valami emlegetni valójok.

Bánfit nem kellett sokat biztatni; tettek után sovárgó tüzelkének eddig is terhére volt a teapedés.

— Köszönöm a felszólítást, mondá, barátságosan megszorítva a parancsnok kezét. — Ha Isten is úgy akarja: egy óra múlva indulunk.

Hajdanában sokkal könnyebben mentek csatába, mint ma; pár perc alatt oldalon volt a kard, lovon a nyereg. Az ember, ha nős volt, feleségének, ha fiatal, nőllen, kedvesének megszorította kezét, megcsókolta ajkát, mondott egy Isten-hozzádot s azzal felpattant hű lovára és elrobogott a haretzérre.

Ilyenképpen a várbeli őrség és nemesség is egy óra lefolyta után csatakészen állott s Bánfi vezényszavára szép renddel és a lehető legnagyobb csendben vonult ki a leeresztett kapun.

A várparancsnok a teljes hold fényénél az őrtoronyból hosszasán bámult a mindinkább távozók után, s mikor a kisdud sereg végképp elenyészett a távolság ködében, elégülten eldörzsölte kezét, miközben e szavakat mormogta:

— No, most feleségem asszony, a te kedves kuruczaid nemsokára tapnsztalni fogják, hogy a kigúnyolt bagolyfészekben sasok tanyáznak.

Ezalatt a sereg zajtalanul haladott előre, s hajnal felé egy sík mezőn maga előtt látta a többnyire gyülevesz népből álló ellenséget, semmi veszélytől sem tartva a kialudt tábori tüzek körül pihenni. Bánfi nem habozott sokáig. Hirtelen elrendelte seregét, kardjával rámutatott az ellenre és elkiáltá magát:

— Előre jó vitézek! Utánam!

— Isten segíts! hangzik a támadók ajkai-

ról, s a másik perczben meg volt rohanva a kurucz tábor.

A barcz, mely kifejlődött, rövid ideig tartott.

Az álmokból felriasztott s nagyobb részint kaszák- és dorongokkal fegyverzett kuruczok, mielőtt rendbeszedhették volna magokat, szétváltak verve, s podgyászaikat eldobva örült futásban kerestek menekülést, kivált miután vezérok is, a vitézségéről híres Szacsvai, sebesülten foglyul esett.

Bezzeg volt öröm Görgény várában, mikor a győzelem híre odáig eljutott. De legjobban örvendett maga a várparancsnok, s boszuállásnak okáért rögtön el is beszélté szeretetreméltó élete párijának: milyen nyulszivűen viselték magokat az ő hős bajnokai, elfogatni engedve vezéroket, s azonfelül még zsákmányul hagyva 85 lovat s feleszámú ökröt és juhót.

A parancsnok nyugodtan végig hallgatta a beszédet s azután sértő, hideg hangon válaszolta:

— Bizony nagy dicsőség, egy fegyvertelen, fegyvertelen tömeget szétriasztani, csak attól tartok, hogy az én kedves férjem nagyon drágán fogja megfizetni az olcsó habért.

Ma a szép asszony jóslata hamarább, mint várni lehetett volna, bételjesedni látszott, mert a vallott kudarcz megboszulására már néhány nap múlva hajnalban véletlenül egy kurucz csapat termett a vár alatt, mely a várost felégette s gazdag zsákmánnyal terhelten vonult odább.

De a fekete leves még hátra volt.

(Vége követk.)

Vegyesek.

Kolozsvár dec. 4.

— Házi zenekörünkben zenekedvelőink a folytonos eső daczára is szép számmal jelentek meg. Három equipage is volt látható a kapu előtt, ez örvendéses tény annyiból, mennyiben a magasb körökben is figyelemre méltalják házi zenészetünket, melynek hiányát színházunkban (daczára a jeles katonai karnak) eléggé tapasztaljuk.

A mai előadott darabok:

- 1) Nyitány, Hunyadi László. című dalműből.
- 2) Magán dal. (Ez annyira a magányban volt, hogy a hallgatóság ezuttal lüleiével azt nem hallhatá.)
- 3) Fuvola változatok. Normából Briccialdi műve. Előadja Fröhlich ur, mint mindig, jelesen.
- 4) Zongoraváltozatok négy kézre Ördög Robert című dalműből. Midőn a zenerendező a hallgatósághoz jött, két kecseljes női alak kelt fel ülőhelyéből, a kezek önként tapsvihart idézének elő, melyet két pár szép szem látszott megköszönni. Ünnepléses csend

állott bé. Hallánk kedves kezeckéktől gyönyörű erőteljes zongora hangokat, melyek a legnehezebb passage-okon zerge könnyűséggel szokellének által szünni nem akaró tapsvihar között.

5) Ábránd magyar dalokra (Cserebogár, Mariskám, Mariskám eszem a lelkedet, és Rákóczi) előadva hegedün Matéfi ur által. Részint a nemzeti hangok, részint a művészi előadás ragadott el bennünket annyira, hogy e háj hangokat még hazamentünkben is mind ballani véltük.

6) Hat os (Fornaretto) című dalműből. Verdítől.

7) Magán dal. . .

8) Záradékul: A „Vertrauensmann“ című dalmű nyitánya.

— Johnson Samuelt, ki Schakespeare műveit — a nélkül hogy e költő király lelkének csodás mélységet felfogná — kiadta, meglátogatá egykor Sildoms nagy színművész, a két Kembl testvére. A tudós inasa ismerőn urát, hogy az a színterület iránt nem a legnagyobb rokonszenvet táplálja, a nagy színterület oly városzába vezette, hol egy pad vagy szék sem volt. A szórakozott tudós Sildomst megkínálá leüléssel, de észrevevén hogy nincs hová ültetése, hamarabb e hőkkel vágta ki magát: „Nem eszda, asszonyom, mert ahol én megjelénik, ott minden lehet helyet kapni.“

— Az 1778-ik év arról nevezetes, hogy Angol, Francia- és Németország legnagyobb színművészeit: Garrick, Lekain és Eckhof, ez évben haltak meg.

Erkeztek:

- ¹/₁₂ Farkas Lajos, földbirtokos, Fejérvárról.
Lengyel Bogdán, kereskedő, Toroczkóról.
Ajtai György, földb., Novalyról.

Elutaztak:

- ¹/₁₂ Heinz Lipót, cs. k. kerületi segéd, Tördára.
Baró Györfi Lajos, Krasznára.
Bedőházi János, földb. Szászvárosra.
Kósa József, földb., Köhlösre.
Lászlófi Bogdán, kereskedő, Dézsre.

HIRDETÉSOK.

(15) (1—1)

Görbeszappan-utcában 327-ik szám alatti ház, mely négy szobából, konyha, kama, a, köistálló és kőkocsiszimból, kövezett udvarból áll, szabad kézből eladó. Értekezhetni ugyanazon háznál.

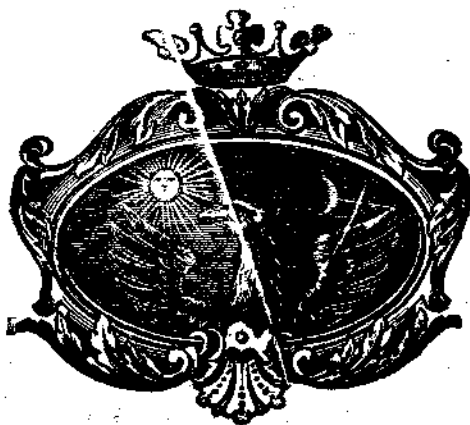
(15) (2—2)

Alólirt tisztelettel fölhívja a t. cz. közönséget a piacersoroni 273-dik szám alatti lékház első emeletében, butoraktárának szemlélésére és vásárlására. A legutányosabb áron kapható díszes különböző alakú, mindenféle butorokat, a legkisebb számolytól fel a legnagyobb almárjomig, olcsóbb s közönséges fából készüteken kívül, a legünnemebb fából művészileg kidolgozottakig, mind alólirt maga választá ki Bécsben a legelső e nemű kereskedésekből. A azok tartósságáról jót. II

Ambrózy József,
karpitos mester.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: HAVI MIHALY.

NEMZETI

SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélylyel.

Közezsvártt, ma, kedden, december 6-kán, 1859.

A fennálló országos szini választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti
dalszintársaság által adatik:

DEBORAH.

Nép dráma 4 felvonásban. Mosenthal után szabadon fordította Komlóssi.

S z e m é l y z e t :

Lőrincz, helységbirája	— — —	Gyulai.	Fogadósné	— — —	Bokorné.
József, fia	— — —	Paulai.	Mártha anyó	— — —	Alajosné.
Iskolamester	— — —	Albisi.	Jakab pórú	— — —	Alajos.
Lelkész	— — —	Simonyi.	Rózsika, porleány	— — —	Szabó Eszter.
Anna, unoka-huge	— — —	Follinuszné.	Ábrahám, vak öreg	— — —	Palatkai.
Kisbíró	— — —	Barto.	Deborah	— — —	J. Polákovtesné.
Kovács	— — —	Bokor.	Egy nő	— — —	Bodorfiné.
Szabó	— — —	Szabó Mócsi.	Egy leányka	— — —	Follinusz Hermin.
Szatócs	— — —	Vadász.	Ruben	— — —	Tar.
Sütő	— — —	Szücs.			

Helység lakosi mindkét nemből. Kivándorlott zsidók. — Történéhely: egy határszéli falu Pozsony környékén. — Idő 1780. — A harmadik és negyedik felvonás közt 5 évi időköz van.

Helyek ára : Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr.
Karzat 12 kr. oszt. ért.

Kezdeté fél 7 órakor, vége 9 után.